

ATROF-MUHIT HAMDA EKOLOGIK TA'LIM

*Berdiyeva Kamola**Shaxrisabz Davlat Pedagogika Instituti**Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi*

Kalit so'zlar: global , jamoa, ekologiya, ekologik muammo, tabiiy ofat, ekologik tarbiya.

Dunyo bo'ylab global, moliyaviy va iqtisodiy inqiroz davom etayotgan bugungi kunda O'zbekistonda ijtimoiy sohalarni, jumladan, ta'lim tizimini rivojlantirishga katta mablag' yo'naltirilayotgani, qolaversa, yosh avlodni har tomonlama yetuk, barkamol insonlar etib tarbiyalashga katta e'tibor qaratilayotgani jahon jamoatchiligi tomonidan keng e'tirof etilmoqda.

Haqiqatan ham, endilikda kelajagimiz bo'lgan yosh avlod tarbiyasiga davlatimiz va hukumatimiz tomonidan katta e'tibor berilmoqda. Birgina <<Barkamol avlod yili>> Davlat dasturini hayotga tadbqiq etishga 8 trln. so'm hamda 165 mln. AQSH dollarining sarflanganligi, 2011 yilgi davlat byudjetining esa 60 foizi ijtimoiy sohaga yo'naltirilganligining o'zi yoki har yili mamlakat yalpi ichki mahsulotining 10-12% ta'lim tizimini rivojlantirishga ajratilayotga ham yoshlar tarbiyasi va taqdiri ustuvor davlat siyosati ekanligining yorqin isbotidir.

Bugungi kunda tabiat bilan jamiyat o'rtasidagi munosabatlarning tobora jiddiy tus olayotgani va buning oqibatida tabiat muvozanatining sezilarli darajada buzilgani, ya'ni dunyoning turli burchaklarida ko'plab tabiiy ofatlar (suv toshqinlari, zilzilalar, o'rmon yong'inlari va h.k) ning ro'y berayotgani hech kimga sir emas. Inson tabiiy muhitga ta'sir etar ekan, uning o'zi ham <<aks ta'sir>>ga duch kelmoqda. Tabiatdagi muvozanatning buzilishi insonning tabiat qonunlariga yetarlicha e'tibor bermasligi, ba'zi hollarda esa ushbu qonunlarga panja ortidan qarashi natijasida sodir bo'lmodaki, bu kabi ko'ngilsiz hodisalarni bartaraf etish, ro'y berishi mumkin bo'lgan nohush vaziyatlarning oldini olish hozirgi kunning dolzarb vazifalariga kiradi. Tabiatga ko'r-ko'rona munosabat tufayli, yuzaga keladigan salbiy holatlarning to'g'ri idrok etish va ularning oldini olishda ekologik ta'lim -tarbiyaning o'rni nihoyatda kattadir.

Kishlarning ekologik ongi va madaniyati tabiat muhofazasini muntazam amalga oshirishda asosiy ijrochi omil hisoblanadi. Shunday ekan, bog'cha yoshidagi bolalardan tortib, to keksalargacha atrof-muhit muhofazasiga nisbatan yakdil bo'lish talab etiladi. Buning uchun bolaning yoshligidan tabiat va undagi hodisalarga nisbatan munosabatini to'g'ri shakllantirib borishga katta e'tibor qaratishimiz lozim. Aytaylik, farzandimizga toza va ifloslangan suvning farqini, nima uchun ifloslanganligini hayotiy misollar orqali tushintirib bersak, foydadan xoli bo'lmaydi. Ularni yoshligidan behuda oqib turgan kran jo'mragini bekitishni unutmaslik, gul va daraxt novdalarini

sindirmaslik, chiqindini faqat belgilangan joylargagina tashlashga odatlantirish ham ularda tabiatga nisbatan mehr-muhabbat xislatlarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuni aytish joizki, umumta'lim maktablari va kasb -hunar kollejlariida ekologik ta'lim -tarbiyaga e'tibor bugungi kun talablari darajasidan bir oz orqada ya'ni, ekologiyani o'qitish boshqa tabiiy-ijtimoiy fanlarga integratsiyalashgan holda amalga oshirilmoqda. Bu kutilgan samarani berishi qiyin, albatta. Ekologiyani mustaqil fan sifatida o'qitishga erishilsagina ko'zlangan natijani qo'lga kiritish mumkin. Bu kabi hlltlarni hisobga olgan holda 2005-yilda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'limi , Xalq ta'limi vazirliklari hamda Tabiatni muhofaza qilish Davlat qo'mitasining qo'shma qaroriga asosan "Respublikada ekologik ta'limni rivojlantirish va ekolog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash hamda malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish istiqbollari" dasturi va konsepsiyasi tasdiqlangan edi.

Xulosa qilib aytganda yoshlar ongida ekologik tarbiyaning mavjudligi bugungi kun uchun dolzarb muammodir. Ekologik ta'lim, ekologik tarbiya ta'lim tizimida muhim rol o'ynovchi muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi qonuni. O'zbekiston Respublikasi hujjatlari ma'lumotlar milliy bazasi 23.09.2020-y.
2. Ekologiya. Abdullayeva. Q . T.2016y.
3. www.eco.uz
4. www.edu.uz